

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені Володимира Гнатюка
Факультет педагогіки і психології**

ПРОГРАМИ MINOR

**(«Асистент вихователя закладу дошкільної освіти», «Керівник гуртка
«Англійська мова» в закладі дошкільної освіти»)**

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

для спеціальності 012 Дошкільна освіта

Схвалено:

Вченою радою факультету педагогіки і психології
протокол № 10 від 19 червня 2024 р.

Схвалено:

Вченою радою ТНПУ ім. В. Гнатюка

в.о. ректора

Надія ДРОБИК

протокол № 15 від 25 червня 2024 р.

уведено в дію наказом в.о. ректора

№ 201-р від 25 червня 2024 р.

Тернопіль-2024

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Програма Minor АСИСТЕНТ ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	5
Програма Minor КЕРІВНИК ГУРТКА «АНГЛІЙСЬКА МОВА» В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	10

ПЕРЕДМОВА

Згідно з вимогами освітнього законодавства України всі здобувачі вищої освіти мають можливість сформувати індивідуальну освітню траєкторію – персональний шлях реалізації їхнього особистісного та професійного потенціалу. Однією із складових цієї траєкторії є вибіркові дисципліни. Закон України «Про вищу освіту», встановлює їх обсяг не менше 25 % кредитів ЄКТС від загального обсягу освітньої програми (п. 15 частини першої ст. 62 Закону України «Про вищу освіту»).

Освітня програма підготовки бакалаврів зі спеціальності 012 Дошкільна освіта передбачає можливість вибору здобувачами освіти програми Minor, яка поєднуються зі спеціальністю на міждисциплінарному рівні та дає змогу ефективніше узгодити набуття відповідних фахових компетентностей та результатів навчання із сучасними потребами практики.

Здобувач/здобувачка вищої освіти може обрати індивідуальний варіант освітньої траєкторії, що відповідає його/її запиту і надає йому/їй конкурентну перевагу на ринку праці.

Чинний Закон України «Про вищу освіту» передбачає, що здобувачі певного рівня вищої освіти мають право обирати навчальні дисципліни, які пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу (п. 15 частини першої ст. 62). Для вибору всіх інших дисциплін (наприклад, з іншої ОП чи тих, що викладаються іншим підрозділом, але на тому ж рівні вищої освіти) отримання окремих погоджень не вимагається (окрім випадків, коли вивчення дисципліни передбачає опанування певних результатів навчання, які є передумовами).

Програма Minor – це комплекс взаємопов'язаних навчальних дисциплін, що вивчаються послідовно і доповнюють фахові компетенції та програмні результати навчання.

В рамках освітньої програми здобувачі можуть обрати для вивчення один із профілів Minor (вихователь закладу дошкільної освіти, асистент вчителя, вихователь групи продовженого дня) обсягом 36 кредитів ЄКТС. За результатами його проходження здобувач набуває додаткові фахові компетентності та програмні результати навчання, що фіксується в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти.

Після успішного проходження програми Minor випускник/випускниця буде здатен/здатна виконувати зазначену в ДК 003:2010 професійну роботу і може займати відповідну первинну посаду (відповідно до обраної програми Minor):

- програма Minor («Асистент вихователя закладу дошкільної освіти») – 3330 Асистент вихователя закладу дошкільної освіти;
- програма Minor («Керівник гуртка «Англійська мова» в закладі дошкільної освіти») – 1229.6. Керівник гуртка.

Освітні компоненти програм MINOR

програма Minor «Асистент вихователя закладу дошкільної освіти»	програма Minor «Керівник гуртка «Англійська мова» в закладі дошкільної освіти»
Інклюзивна педагогіка	Методика навчання іноземної мови в ЗДО
Спеціальна психологія	Сучасна зарубіжна література для дітей
Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП	Інноваційні технології формування іншомовної комунікативної компетентності дошкільників
Асистентський супровід у системі інклюзивної освіти	Іноземна мова з практикумом
Навчання і виховання дітей з ООП	Основи сучасної лінгвокультурології
Діагностика дитини з особливими освітніми потребами	Ігрова діяльність на заняттях з англійської мови
Взаємодія з батьками у системі інклюзивної освіти	Лінгвістичний аналіз текстів для дітей
Організація дозвілля дітей з ООП	Практика з англійської мови у закладах дошкільної освіти
Педагогічна практика в інклюзивних групах ЗДО	

Програма Minor
«Асистент вихователя закладу дошкільної освіти»

Мета програми

Формування компетентностей асистента вихователя закладу дошкільної освіти, необхідних для ефективної роботи в інклюзивному освітньому середовищі відповідно до чинного нормативноправового забезпечення, сучасного розуміння інклюзивного навчання, удосконалення фахової майстерності педагогів у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, з урахуванням психолого-фізіологічних особливостей здобувачів освіти дошкільного віку; принципів створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, механізмів забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребам.

Перелік освітніх компонентів (ВК)

Код н/д	Компоненти програми	Кількість кредитів	Семестр	Форма підсумкового контролю
ВК 1	Інклюзивна педагогіка	5	5	екзамен
ВК 2	Спеціальна психологія	4	5	екзамен
ВК 3	Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП	3	6	залік
ВК 4	Асистентський супровід у системі інклюзивної освіти	3	6	залік
ВК 5	Навчання і виховання дітей з ООП	3	6	залік
ВК 6	Діагностика дитини з особливими освітніми потребами	3	6	залік
ВК 7	Взаємодія з батьками у системі інклюзивної освіти	3	6	залік
ВК 8	Організація дозвілля дітей з ООП	3	6	залік
ВК 9	Педагогічна практика в інклюзивних групах ЗДО	9	7	залік
Всього		36		

Опис дисциплін

Інклюзивна педагогіка

Метою навчальної дисципліни є вивчення питань, що є теоретичною, методичною і практичною основою інклюзивної освіти, ознайомлення із завданнями, принципами, засоби, методами й формами організації інклюзивної освіти в початкових класах закладів загальної середньої освіти. Зміст навчальної дисципліни спрямовано на усвідомлення педагогами концептуальних засад інклюзивної педагогіки, на оволодіння компетентностями щодо управління інклюзивною освітою на засадах дитиноцентризму, формування культури прийняття, визнання ресурсів різноманітності, як таких, що корисні для усіх дітей, застосування технологій і методик організації освітнього процесу на основі індивідуальної траєкторії розвитку особистості кожної дитини,

врахування її сильних сторін, компенсаторних можливостей у разі наявності дефіцитів.

Спеціальна психологія

На сьогодні у зв'язку з посиленням інтеграційних процесів в освіті актуалізується необхідність посилити у підготовці майбутніх фахівців знання про труднощі, особливості навчання дітей з ненормативним психічним розвитком, оволодіння прийомами комплексної допомоги їм. Центром вивчення психології є діти та підлітки з різними порушеннями у соматичному, психомоторному, сенсорному, інтелектуальному особистісно-соціальному розвитку, які мають особливі освітні, медичні, педагогічні проблеми. Відтак, ці знання є базою для створення умов для оптимальної соціально-психологічної адаптації, професійного самовизначення таких дітей.

Метою навчальної дисципліни «Спеціальна психологія» є формування у здобувачів вищої освіти комплексного розуміння причин, типології та особливостей психосоціального, вікового розвитку дітей з органічними чи функціональними порушеннями, які утруднюють їх соціально-психологічну адаптацію, включення в освітній, соціальний простір та подальше професійне самовизначення. А також розвиток вміння виявляти, коригувати, попереджати дисбаланс між процесом навчання та розвитком дітей з порушеннями у психофізичному розвитку, формувати компенсаторні механізми їхньої психіки, надавати допомогу батькам, вчителям.

Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП

Мета навчальної дисципліни – формування у студентів уявлень про організаційні, психологічні та методичні засади супроводу родин, в яких виховуються діти з особливими освітніми потребами.

Завдання:

- сформувати практичні уміння та навички з проведення комплексної підтримки дітей дошкільного віку з ООП та здійснювати їх психолого-педагогічний супровід в умовах закладу дошкільної освіти;
- ознайомити із нормативних та теоретичних засад супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному просторі ЗДО;
- ознайомити з організаційними засадами утворення та функціонування інклюзивно-ресурсних центрів;
- оволодіння знаннями і уміннями проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дітей дошкільного віку;
- оволодіння вміння з надання корекційно-розвиткових послуг дітям з ООП в умовах закладу дошкільної освіти.

Асистентський супровід у системі інклюзивної освіти

Навчальна дисципліна спрямована на формування професійних компетентностей працівників щодо здійснення асистентського супроводу в системі інклюзивної освіти. Зміст предмету враховує особливості професійної діяльності асистента вихователя закладу дошкільної освіти в системі інклюзивної освіти. Предмет має практичне спрямування та забезпечує

опанування необхідним обсягом теоретико-методичних підходів до здійснення функцій асистента вихователя закладу дошкільної освіти.

Навчання і виховання дітей з ООП

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні системи знань, умінь, навичок асистента вихователя, що забезпечують реалізацію функцій покладених на нього в цілому, здійснення майбутніми фахівцями освітньо-виховного процесу на високому якісному рівні, можливість самореалізації й самовдосконалення. Основні завдання навчальної дисципліни: надання студентам знань теоретичних положень із методики навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами; озброєння прийомами і вміннями відбору необхідних форм, методів організації освітньо-виховного процесу, який би задовольняв освітні потреби дітей з вадами у розвитку; практичне оволодіння спеціальними освітніми і фаховими техніками керівництва процесом навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами; формування професійно-педагогічної позиції, потреби у самовдосконаленні; формування освіченої, творчої особистості майбутнього асистента вихователя закладу дошкільної освіти, здатного створити позитивний клімат в освітньому середовищі ЗДО та поза його межами.

Діагностика дитини з особливими освітніми потребами

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів системи психодіагностичних понять, з яких складається спеціальна психолого-педагогічна діагностика; вивчення закономірностей індивідуальних різниць; діагностування порушень розвитку дитини, які є причинами виникнення загальних труднощів у навчанні, спілкуванні, соціалізації тощо; розкрити шляхи подолання неуспішності дітей дошкільного віку з нормотиповим розвитком та особливими освітніми потребами; ознайомлення з принципами й методами діагностичної роботи асистента вихователя.

Взаємодія з батьками у системі інклюзивної освіти

Метою навчального предмету є формування професійних компетентностей асистента вихователя щодо взаємодії із батьками дошкільників з особливими освітніми потребами. Зміст навчального предмету враховує особливості професійної діяльності асистента вихователя. Предмет має практичне спрямування та забезпечує опанування необхідним обсягом теоретико-методичних підходів до налагодження ефективної взаємодії у системі інклюзивної освіти з батьками дітей з особливими освітніми потребами.

Організація дозвілля дітей з ООП

Дисципліна «Організація дозвілля дітей з особливими потребами» спрямована на ознайомлення студентів з теоретико-методичними засадами організації дозвілля дітей з особливими потребами, формування у студентів навичок модифікації та адаптації дозвіллевих заходів відповідно до індивідуальних особливостей дітей з особливими освітніми потребами.

Педагогічна практика в інклюзивних групах ЗДО

Педагогічна практика спрямована на оволодіння навичками роботи в команді з учителем початкової школи, іншими фахівцями та батьками дітей, зокрема батьками дитини з особливими освітніми потребами; на формування вміння брати участь у розробленні індивідуальної програми розвитку дитини та її реалізації відповідно до власної ролі; на оволодіння способами адаптації навчальних матеріалів з урахуванням індивідуальних особливостей дитини; способами спільного викладання; способами проведення спостережень та використання їх результатів для планування і здійснення змін в освітньо-розвивальному середовищі ЗДО.

Фахові компетентності (ФК)	Програмні результати навчання (ПРН)
<p>ФК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.</p> <p>ФК-2. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.</p> <p>ФК-3. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення спеціальної освіти.</p> <p>ФК-4. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами.</p> <p>ФК-5. Здатність асистента вихователя до системної взаємодії із сім'єю, яка виховує дитину з ООП.</p>	<p>ПРН-1. Знати сучасні теоретичні основи інклюзивної освіти, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження.</p> <p>ПРН-2. Знати міжнародне і вітчизняне законодавство у сфері інклюзивної освіти, зокрема документи, що регламентують роботу асистента вихователя ЗДО.</p> <p>ПРН-3. Уміти працювати в команді психолого-педагогічного супроводу дитини; здатність до ефективної міжособистісної взаємодії з колегами, дітьми та їхніми батьками в інклюзивному освітньому середовищі; вміння демонструвати соціально-емоційну компетентність у професійних ситуаціях.</p> <p>ПРН-4. Володіти науково обґрунтованими методами та сучасними технологіями щодо організації власної професійної діяльності з урахуванням особливостей взаємодії асистента вихователя з вихователем закладу дошкільної освіти, іншими працівниками закладу дошкільної освіти, а також із батьками дітей, зокрема батьками дітей з особливими освітніми потребами.</p> <p>ПРН-5. Організувати освітній процес та підтримку дітей з</p>

ФК-6. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації у роботі асистента вихователя.

особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання, спираючись на використання теоретичних знань і практичних умінь, отриманих під час вивчення курсу.

ПРН-6. Створювати сприятливі умови для взаємодії дітей в умовах інклюзивної освіти.

ПРН-7. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування асистентом вихователя конкретних завдань інклюзивної освіти.

Програма Minor
«Керівник гуртка «Англійська мова» в закладі дошкільної освіти»

Мета програми

Програма спрямована на формування у здобувачів професійних компетентностей повноцінного, своєчасного розвитку дитини, збагачення її інтелектуальної, вольової, емоційної, моральної та соціальної сфер у процесі оволодіння основами іншомовного спілкування. Умінь та навичок правильної побудови з дидактичної та лінгвістичної точок зору процесу навчання в ЗДО, що сприяє реалізації змісту всіх освітніх ліній, визначених Базовим компонентом дошкільної освіти, і має самостійне освітнє значення.

Перелік освітніх вибіркових компоненті (ВК)

Код н/д	Компоненти програми	Кількість кредитів	Семестр	Форма підсумкового контролю
ВК 1	Методика навчання іноземної мови в ЗДО	6	5	Екзамен
ВК 2	Сучасна зарубіжна література для дітей	3	5	Залік
ВК 3	Інноваційні технології формування іншомовної комунікативної компетентності дошкільників	4	6	Залік
ВК 4	Іноземна мова з практикумом	4	6	Залік
ВК 5	Основи сучасної лінгвокультурології	3	6	Залік
ВК 6	Ігрова діяльність на заняттях з англійської	4	6	Залік
ВК 7	Лінгвістичний аналіз текстів для дітей	3	6	Залік
ВК 8	Практика з англійської мови у закладах дошкільної освіти	9	7	Залік
Всього		36		

Опис дисциплін

Методика навчання іноземної мови в ЗДО

Навчальна дисципліна спрямована на формування професійної компетентності керівника гуртка «Англійська мова» в закладі дошкільної освіти як сукупності його методичних знань, навичок і вмінь, індивідуальних, суб'єктних й особистісних якостей, що функціонує як здатність проектувати, адаптувати, організовувати, вмотивовувати, досліджувати й контролювати навчальний, пізнавальний, виховний і розвивальний аспекти іншомовної освіти дошкільників; ознайомлення із сучасними підходами та методами викладання іноземної мови відповідно до Базового компонента дошкільної освіти.

Сучасна зарубіжна література для дітей

Курс передбачає вивчення особливостей історико-літературного процесу сучасної зарубіжної літератури для дітей; ознайомлення із визначними літературними явищами сьогодення; засвоєння критичних і теоретичних матеріалів із найяскравіших явищ зарубіжної літератури для дітей; формування системного порівняльно-типологічного підходу до визначних явищ сучасної зарубіжної літератури для дітей. Навчальна дисципліна покликана сформуванню у бакалаврів навички самостійного аналізу художнього тексту з урахуванням вікових і психологічних особливостей дітей молодшого шкільного віку. У

процесі вивчення дисципліни бакалаври матимуть можливість глибше аналізувати твори сучасних талановитих письменників зарубіжної літератури (англійських, американських, шведських, норвезьких та ін.), які осмислювали феномен дитинства як повернення *ad fontes* людської особистості. Зміст дисципліни розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців-початківців, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньої програми.

Інноваційні технології формування іншомовної комунікативної компетентності дошкільників

Курс спрямований на оволодіння сучасними технологіями та методиками, що сприяють ефективному формуванню іншомовної комунікативної компетентності у дітей дошкільного віку. Основною метою курсу є забезпечення здобувачів знаннями та практичними навичками, необхідними для впровадження інноваційних технологій у процес навчання іноземним мовам дошкільників, з урахуванням вікових та психологічних особливостей дітей.

Завдання курсу: ознайомити з основними інноваційними технологіями та методиками навчання іноземним мовам; розглянути психологічні та педагогічні аспекти формування іншомовної комунікативної компетентності у дошкільників; надати практичні рекомендації щодо організації ефективного навчального процесу з використанням інноваційних технологій; розробити та апробувати навчальні матеріали, спрямовані на розвиток іншомовної комунікативної компетентності у дітей дошкільного віку.

Іноземна мова з практикумом

Навчальна дисципліна сприяє формуванню у здобувачів англійської компетентності, забезпечує уміння ефективно використовувати іноземну мову в різноманітних ситуаціях соціального, навчально-академічного та професійного спілкування. Зокрема, здобувачі підвищують іншомовну компетентність у читанні, письмі, аудіюванні та усному/письмовому мовленні; вдосконалять лексичні, граматичні, фонетичні навички; продукуванні усного дискурсу на теми змістових модулів у формі монологічного, діалогічного та полілогічного мовлення.

Основи сучасної лінгвокультурології

Курс сприяє ознайомленню студентів з ключовими концепціями, методами та теоретичними підходами цієї міждисциплінарної науки. Лінгвокультурологія вивчає взаємозв'язок між мовою та культурою, досліджуючи, як мовні практики відображають культурні цінності, світогляд та соціальні норми. У рамках курсу здобувачі розглянуть такі теми, як мовна картина світу, концепт, культурний текст; мовні одиниці як носії культурної інформації; міжкультурна комунікація та мовний образ світу; мовні стереотипи та мовна поведінка; методи лінгвокультурологічного аналізу.

Ігрова діяльність на заняттях з англійської мови

Метою курсу є ознайомлення здобувачів з теоретичними та практичними аспектами використання ігрових методів у навчанні англійської мови. Курс спрямований на розвиток педагогічних навичок і креативності викладачів для

підвищення ефективності та мотивації дітей у процесі вивчення англійської мови.

Курс охоплює основні принципи та методи ігрового навчання, а також різноманітні типи ігор, які можуть бути використані на заняттях з англійської мови. Здобувачів навчається інтегрувати ігрові елементи у навчальний процес, розробляти власні ігри та адаптувати існуючі для різних вікових груп і рівнів знань.

Практика з англійської мови в закладах дошкільної освіти

Метою педагогічної практики є розвиток у здобувачів уміння здійснювати діяльність з навчання англійської мови в освітніх закладах на базі сформованості у них іншомовної компетентності та знань основ теорії методики, педагогіки і психології; забезпечення практичного пізнання здобувачами закономірностей професійної діяльності та оволодіння способами її організації, вміння вирішувати конкретні методичні завдання згідно з умовами педагогічного процесу; виховання в здобувачів потреби систематично поновлювати свої знання і творчо застосовувати їх у практичній діяльності. Здобувачі мають бути здатними формувати у дошкільників компетентності у чотирьох видах мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо) із застосуванням сучасних технологій та методів навчання, з урахуванням загальнометодичних, педагогічних принципів та підходів до організації освітнього процесу.

Фахові компетентності (ФК)	Програмні результати навчання (ПРН)
<p>ФК-1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ФК-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).</p> <p>ФК-3. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.</p> <p>ФК-4. Здатність формувати іншомовну комунікативну компетентність, використовуючи різноманітні підходи до навчання, методи, прийоми і форми роботи.</p>	<p>ПРН-1. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>ПРН-2. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.</p> <p>ПРН-3. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей та потреб дітей раннього і</p>

дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПРН-4. Вміти використовувати іноземну мову (англійську) в усній та письмовій формах для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах.